

Womhaj Bóh!

Cizlo 10
8. mërza.

Łětnik 6.
1896.

Szerbiske njedželiske łopjenka.

Wudawaju ƙo kóždy ƙobotu w Eskmolerjez knihicziščetni w Budyschinje a ƙu tam dostacj sa sčtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

Njedzela Dkuli.

Cf. 5, 1—9.

Njedaj ƙo sawjescz!

„Njedajće ƙo nikomu sawjescz“, tak japoschtol Pawol kichesczijanam w Efesu pschwoła, sčtož w naschej dženšnischej epistoli czitamj. Rak husto ƙu ƙwěrní duchowni a wuczěrjo to napominanje ƙwojim wuczómzam na wutrobu ładli! Kelko starichich ƙwoje džěczi pschi přěnej krocželi do sawjedženja bohateho ƙwěta napomina: „Džěczi, njedajće ƙo sawjescz!“ Ale „ste towarstwo dobre poczinki skazy“, a sčto mohł bjes bolosče na tu straschnu móž ƙebi pomyslicz, kotruž ma sawjedženje nad tak mnohimi naschimi ƙobuczłowjekami wošebje w mlodošči a na totrejž kaž na wótrej skale w morju je ƙo hižo něotra łódziczka žiwjenja rostamała. Pomysł ƙebi jenož na hrěchi pschecziwo 6. kasni. Hdžězkuliz stejisč a łhodžisč, tebe tajke strachoty wobdawaja. Na drohach a na hažach, w džiwadłach a w korcžmach, wschudžom ƙo njepózcziwošč w ƙłowach a w pižmach a w wobrasach ł tebi czisčeci. Žadny hrěch tak roščěrjeny njeje, tak kažazy, kaž njepózcziwošč, a tola — njesda ƙo runje pschecziwo njej czuče nascheho luda czisče tupe bycz? Město teho, so by ƙo hańbowal, ƙo něotry hisčče ƙwojeje haniby łhwali a daloko a sčěroko ƙo hisčče samolwuje, haj ƙamo sakituje. Njeziste rěče a žorty móžesč lohko ƙłysčecz, wošebje bjes mlódzěnzami, njech je to w fabrizy abo w korcžmje, w ƙasarmach abo w łhłamach. Ale niz jenož bjes niskim ludom. Ně, sčtož ƙo bjes bohатыmi a

wošebnymi, bjes wysčkami w wójsku a wumělzami pschecziwo 6. kasni hrěchi, ƙo ani wopišacz njemóže. Žadny džiw njeje, so hubjeny pschiklad, kotruž ƙo wot horkach dawa, kažo nad ludom skutkuje. Wny stejimy tu psched hlubokej sčtodu. Sčto snaje lékařstwa? Stat spyta se sakonjemi pomhacz, zyrkej skorzi na sabłudženych, starschiske wutroby krawaja a sawjedženje sakhadžuje kaž łhoroscz bjes sadžěwanja dale. — Njeje žaneje pomozny?

Wěrnó je: Sawjedženje je wulke, ale wone ženje pschewulke njeje. To je jenož samolwjenje ƙłabnych ludzi, kotřiz ƙylnosče nimaja sawjedženju napschecziwo stacz. Čłowjek njeje ł podleženju, ale ł dobyczu narodženy. Sčtož ty njehasč, ł temu tebe ani ƙwět ani czert nušowacz njemóžetaj. Wulki kurwjěrch jako mlódy přnyž do hollandskeho hlowneho města pschindže. Tu spytachu jeho njepózcziwi semjenjo sawjescz. Rónž wulkeje hoščiny, kotraž hluboko do nozy trajesche, na dobo, kaž běsche řěczane, kurwy sastupichu, kotřez pjeni picžzy wješele witachu. Kurwjěrch hnydom pójna, sčto běsche to do wotpohladanja, ł hńěwom ƙo wsčón sacžerwjeni, łhětsje staže a jako jemu rěczachu, so dyrbi hisčče dlěje wostacz, sawoła wón: „Ja ƙym to mojimaj starichimaj, mojej czěšči a mojemu wótznemu krajej winojty, so to město hnydom wopusčezu!“ Na druhim ranju ředžesche wón hižo sahe na konju a jěchasche do lěhwa Bjedricha Aroniskeho, kotruž runje twjerde město Breda woblēhasche. Žako tón pschiczinu jeho njenadžiteho wotšalenja šhoni, praji wón: „Wasche czěknjenje wjazy smuzitosče šjewi, hacž hdy

bych ja Breda dobył. Schtóž samóže so hižo tak sahe
šam pschewinjeć, temu so hiščeže wulke poradzi.

1. Ty šy to twójimaj starschimaj winojty, so šo
šawjesč njedasch. Młodzenzo, je lubosč k twójim tak
mała, so pomyšlenje na nich a jich šylly tebe pošylnič
njedyrbjało, šawjednikej napschecziwo štacž? Šomyšl šebi
na šwoju macž a na to šłowo Klaudijowe, kotryž něhdy
šwojemu šynej to šłowo šobu na pucž da: „Njecziš
žanej holzy ničžo a pomyšl šebi pschezo na to, so je
twoja macž tež holza była.“

2. Ty šy to twojej čžesczi winojty. Młoda holza,
kotraž ty to čžitasch — ty widžesche róžu lubosnje kčžecž
a se šwojej psychnej barbu a wonjenjom ludži šwješelicž,
— hlaj, tej róži w šahrodže runasch šo ty w psyche
čžistosčže a njewiny. Ale wohlada ty tež w blócže na
hašy rosteptanu róžu, psches kotruž nohi ludži jeje kčžžby
njemějo štapachu — jej runa šo ta holza, kotraž je šwój
wěnz šhubila.

3. Mly šmy to našchemu wótznemu krajej a ludej
winojčzi, so šo čžisčzi šdžeržiny. Schto wučzi historija
ludow? Njepóžčziwe ludy šhinychu, čžiste wostachu.

4. Šene paš našch kurwječch šaby a runje to, bjes
kotrehož tež pomyšlenje na starschich, čžescž a wótzny kraj
štajnje psched šawjedženjom njesathowaja. Šichešczijan je
šwojemu Bohu a šbóžnikej winojty, so šo šawjesč njeda.
Šato tón, kiž šy ty psches Šhryštusa lubosč wumoženy,
jako tón, kiž masch ša jeho štopami šlědžicž — šak wohł
ty tajku wulku šłóscž čžinicž a pschecziwo Bohu šhřěschicž?
Špěwaj a džělaj! tamne je šlěborne, tole šłotal brón
pschecziwo wšchemu šawjedženju.

Namakanje biblije.

(Šo Š.)

(Šofracžowanje.)

„Ša šym šo šam namakal! Šoprawdže, ja šym šo šam
namakal!“ wšchón radoščziwy něhđže wóšomnacželětny młodzenž
šwojemu starschemu pscheczelej pschivoła. „Dolhe lěta šym šo
pytal a njemóžach šo ani namakacz ani pošnacž.“ — „Ale, šchto
dha je šo štalo?“ šo tamny woprašča. „Tolc“, praji młodzenž,
„šnutsčowny hlóbš mi jašnje praji, šo dyrbju wuměłz byčž. We
wuměštwije šamym moja dušcha špokojenje namaka a na tym pole
šamym móže šo mnu něšchto byčž a ja šamóžu něšchto dokonjecž
k lěpschemu čžłowjestwa.“

Derje jemu! pschetož to je woprawdže krašna wěz, hdyž je
šo čžłowjek šwojeho šeniškeho powołanja wěšty šczinił. Tajkich,
kotsiž šu se šwojim powołanjom šmylili, doščž wokolo thodži.
To je bjes dwěla wulka hodžina, w kotrejž njejašne pytanje a
prašchenje š dobom nješhablaže wjedženje w hłowje a šwědomnju
bywa. — Šaj, jeno šo je nješhablaže. Šeno šo šo tón młodzenž
šnano šawjedženy psches šamospodobanje myšlil njeje! Šeno šo
šo někotry, kotryž čže tež žyle wěšče wjedžecž, šo je k temu
powołany wuměłz abo wučženy, mišionar abo wojak byčž, w tym
njemyli. Ach tych dušchow, kotrež šebi woprawdže wot Boha pucž
pokasacz dadža, je mało.

Ale njech je š tym kaž čže — šebje šameho namakacz
dyrbi kóždy, njech je wučženy abo roboczjan, njech je muž
abo žona. Šbóždy, kotryž čže k šbóštemu žiwjenju šo pschecžisčžecž,
dyrbi šo najprjedy dobyčž do najšlubijeje šlubokoščže šwojeje
wutrobny a tam šwoje šubjenštvo pošnacž. Š, tón šluboko hnuty
a tola tak wobšboženy muž, kotryž je 42. psalm špěwal, wón je
š wutrobom milijonow, šaj š wutrobom wšchitkich čžłowjekow wšchit-
kich čžašow, kotsiž šu šami šebje pošnali, rěčžal. Tež ty dyrbisčy
w šwojej dušchi tón hlóbš junkróčž jašlyšchecž: „Šako jelen jachli
po šymnej wodže, tak šdychuje moja dušcha, Šožo, k tebi. Šwojej
dušchi čže šo piečž po Šošy, po tym žiwym Šošy; hdy budu ja
tam pschicž, šo ja Šože woblicžo wohladam?“ Š tajke hnucže
leži w tajkej rěčži. Šak čžisčže njedošpolny šo tutej dušchi žly

daloti na krašwojczach bohaty šwět šejdanje — šak njespokožazy je
wón, tule dušchu špokojeć. Šoha — Šoha — Šoha! dyrbju ja
měčž! „Šeho woblicžo wohladacz“, — do bliškeho towarštwa
š nim štupicž, — to je žiwjenje. A nimale bjes troščta šlincži to
„hdy budu ja“. Šo nimale šlincži kaž: Šenje njebudu. A wo-
prawdže, to je njemóžne, kaž dolho šmy šami na šo pokasani.
Šla wěčžne naš našch hřěch wot Boha džěli, — hdyž nam wón
hřěch njewodawa.

Šbóžny, kotryž je šwoje šubjenštvo namakal; wón je šo
woprawdže šam namakal. A tón tež šbóšny šnadneho Boha
namaka. Šavid, kotryž wšchón šrudny na šwoje hřěchi płacže, —
je tón šamy, kotryž w jašnych šynach wysłanja wo wodacžu
hřěchow powjeda. Šhubjeny šyn, kotryž hnuty do šo džěšche, —
wón šbóšny šwjeděšny šwobletany pschi wutrobje šwojeho nana
ležěšche. A wšchudžom čžłowjek šnadneho Boha namaka, hdyž je
šam šebje pošnal.

A tajkemu pošnacžu čže naš Šože šłowo wodžicž.
Šacz k wěštemu šamopšnacžu móžesč tež bjes Šožeho šłowa
pschicž, hdyž na hlóbš šwědomja pošluchasch. Šajnik w Šhilippi
běšche hiščeže njesnaty w Šožim šłowje a tola je šo šam šebje
tak naštróžil, šo tšchepotajo šo prašča: „Šchto mam čžinicž, šo
budu šbóžny?“ Šo paš Šóh hřěschnikow pschivošnje, šo Šóh
hřěchi wodawa a wučžisčzi a š hřěschnikow džěcži Šože čžini, — tuto
wobšbožaze pošnacže móže šame š Šožeho šłowa pschicž.

A kóžda dušcha dyrbi to dwojake šama pošnacž a namakacz.
Ničto to ša tebe čžinicž njemóže. Šako běšche Šolumbus Ameriku
namakal, je wón to ša wšchón šwět a ša wšchitke čžašy čžinił.
Ničto njetrjebašche a ničto njemóžesche ju š nowa namakacz.
Šako běšche magnetowa jehla wunamakana, běšche ša wšchitke čžašy
a ša wšchitkich čžłowjekow něšchto namakane, šchtož nětko žadny
druhi wjazy wunamakacz njetrjebašche. Ša poli duchowneho žiwje-
nja paš dyrbi kóždy nawuknyčž wołacz: „Ša šym šo šam
namakal!“ A na to dyrbi to druhe pschicž: „Ša šym šwojeho
Boha a šbóžnika namakal.“ Š temu paš pomha šłowo
wěrojšče.

Šsrědt paš, kotryž tebi wocži wotewri, Šože šłowo prawje
čžitacz, je šylja praweje pokuty. Ša šylja šama šygl wotwjaša,
š kotrymž je ša kóždeho čžłowjeka a njech je duchowny, šajstojnik
abo pohonečž, šwjate pišmo šamkujene. Wjšche tuteje šylly je
duch Šožy; wón šwój štutk šapocžnje a šjewi šo šam tebi a
myšle měra wěčžneho Boha.

Šo tajkim š krotka prajene: Šoža šrudoba, kotraž šama na
šebi šadwěluje, ale njesadwěluje na Šošy, — šylšojte wócžko,
kotrež prošcho, šdychujo, žedžo, šo pošběhnje k horam, wot kotrychž
pomoz pschicž, — to je, šchtož móže šwjate pišmo šapschijecž.
Šjes teho wóštanje wone rjany instrument, w kotrymž tyšazy
njesjeskich hłěšow drěmaja, na kotrymž paš tón, kotryž jón w ruzy
ma, pišlacž njemóže. — Šak je tež jedyn š najwjetšich wuklado-
warjow šwjateho pišma, Šan Šlbrecht Šengel, wuprašil: „Šbilija
njeje bjes šylšow pišana; wona šo tež bjes šylšow njesošymy.“
Šmužoj, kotrymž šo Šože šjewjenje došta a kotsiž šo teho dla
jenotliwe knihi biblije napišali, běchu wšchitzy ludžo, kotsiž běchu
po čžežkich, bolosčowpolnych pucžach w žiwjenju wodženi. Šchede
wšchem šmajachu woni najšdobnišche šylly — šylly na šebje
płakane; šylly, kotrež šo wo wodacže hřěchow, wo wobnowjenje
jich wutrobny k Bohu horje płakachu. Šaj, tajzy běchu woni
wšchitzy. Šot Šóššaja hacž na Šavida, wot Šavida hacž na
Šesajasa, wot šwj. Šattheja hacž na šwj. Šawola, kotryž měješche
„šol w čžěle“, wot šwj. Šawola hacž na šwj. Šana, kotryž na
šamotnu šupu pošłany šwoje „šjewjenje“ napiša.

Šiz bjes šylšow woni po tajkim pišachu. A bjes šylšow
woni njesošymichu, šchto pišachu. Šunje tak mało móže po
nich šchto šapschijecž, šchto je štutk ducha, hdyž wón čžělnych myšlow
šwojeje wutrobny dla a šwojeho šdalenja wot Boha dla nježaruje.
— Šchto je n. psch. našchemu Šutherej tu móž dało, šo tak do
šwjateho pišma nuts dobyčž, kaž to wot japoschtoškeho čžaša šem
ničto njesamó? Šchto běšche, šchtož jeho reformatora čžinješche,
kotryž ewangelijon ša šwět š nowa namaka a na šwěcžnik postaji?
Šo běšche, šo běšche jemu to prašchenje ša dušchow šbóžnosčže
wjšche wšchitkich druhich prašchenjow. Šo běšche, šo jemu prašchenje
ša wodacžom hřěchom najšlubisčju šlubokoščž dušche hnuješche.
Ššmicže wot njeho tule Šožu šrudobu prjecž, a Šuther žadny
Šuther wjazy njeje. Tež tej šlubokej a džiwnej wocži štej potom
šlepej ša Šože šłowo.

Wšchi žylym skutku wobroczenja čłowjeka dyrbišch bójski a čłowjski boš rošbudzić. To tež wo tym wulkim podawku płaczi, hdyž čłowjek w bibliji wěrne słowo žiweho Boha namata a hłób swojeho sbóžnika sašlyšchi. Wly rěčachmy wo žylyj pokuty. To je čłowjski boš. Ale my hižo prajichmy; wšche žylyj pokuty je Boži duch, kotryž do wšcheje wěrnošće wodzi. To je bójski boš. Stari hušto wo tym powjedaja, so bjes šwědczenja šwjateho Ducha. Bože słowo čłowjskej duški samkujene wostanje. Zapošchol wěšće to šame myšli, hdyž wón 1 Kor. 12, 3 pišche: „Nichtó njemóže Jesušej knjes rěčacž khiba pišes šwjateho Ducha.“ So historiju wo Khrystuša šnajesch, došč njcje. Šwjaty Duch dyrbi tebi Khrystuša w šćenjach šnutškownje pišekrašnicž, hewať ty tola žaneho žiweho šbóžnika nimasch.

Šchto š teho ščěhuje? Myšlić šo mohło, to, šo ty nutnje bjes pišestacza wo šwjateho Ducha prošyšch. Ach, šchto ludžo wšchitto na šwěče prošcha. Šsamo najbješbóžnišchi hiščeje modlitwy špěwaja, hdyž je nusa wulka. Ale kať žadna je próštwu wo šwjateho Ducha! To tež žadni džiw njeje, pišchetož najwjazy čłowjskich modlitwow na to dže, šo bychy ludžo šwoju wolu měli. Šwjaty Duch pať jenož do dušche šacžehnje, kotraž je šwólniwa, šwoju wolu šlamacz dacž. Šsy-li tajša dušcha, šmješ ty, bjes teho šo by hejchleť byl, wo šwjateho Ducha prošyčž, wo teho ducha, kotryž Jesuša pišchod tobu a w tebi pišekrašni, — wo teho ducha, kotryž tebi rošjašnje da šam wo tebi, — wo teho ducha, kotryž tebe prawje a wěrnie prošyčž wuči, kotryž pať tebi tež dokładne šrošymjenje ša Bože słowo podawa. W pišchirodže šnaczi praja, šo šabludženy ptaczł w lěšu š tyšaz hłowow hłób maczerje, pytažeje maczerje šlyšchi. Tež najmješne džěčatka maja dobre wušchi ša šynť maczerneho hłóša. Wot špocžatka mėšeshe tež čłowjek, kiž je po Bošu štworzeny, ša Boži hłób a Bože słowo tajše dobre wucho. Někto pať rěča: „Šchtož je šo wot čžela narodžilo, to je čželo.“ — Našche žyle byče je šo čželne, šwětnje ščiniło. Našche myšle šu wot nižšchich wězow wobkujene a nješhmane, njebješne wězny šapšchimnyčž. Šodobnošč Boža njeje drje w naš šanicžena, ale šlažena. Teho dla pišche tež Pawoł: „Tón čželny čłowjek nješrošymi ničžo wot teho, šchtož je ducha Božeho; njemudroščž pať wono jemu je a njemóže to šamo píšnacž.“ Šo tajškim tež niž šłowa Bože, kotrež šu duch a žiwjenje. Tón duch, — niž twój duch, ani tón duch wulkich theologow, — nč, duch š njebješny dyrbi tebi Jesuškowe mjeno a wšchitke šłowa Bože pišekrašnicž. A k prawej Božej šrudobje pišchida šo wodnych njebješneho ducha. Šdžež tón wodnych dušchu wobkujezži, tam tež šwjate piškmo wožiwi.

Na wopaf šu tež pobožni našonili, šo, hdyž čžafny pišchidžechy, hdyž šo šašo bóle šwětej pišchibobrocžichy, tež w tej šamej mērje, kať šo to šta, šo jim Bože słowo nješrošymliwe, hušto wótre a wobčežne, haj druhdy wóštudle šdašche. Woni šu šhonili, šo šo ššhowane šwěšdy šlubjenjow Božich halke šašo w štarej šašnosčži blyšchaczachy, jako bēchly šo w pokuče do šo a horje wobrocžili. Pišchetož Bože słowo ty š jenyj dobom ša pišchewo njepíšnajesch. Wobšebite pišchihotowanje dušche k temu šlyšcha a hdyž to njeje, ničžo wjazy wo tym njerošymišch, šchtož bēšche dawno šrošymil.

Ale kajtu njebještu móž ma tajše słowo, hdyž je dušcha pišchihotowana. Pišchod krótkim šedžach pišchi šmjertnym ložu šdželaneho mužša. Ša bēch jeho pišchod dolhimi lětami šonfirměrowal. Tehdy jako hólž wón žiwu myšł ša wěčne wězny pokajša. Ša jemu tón šchpruch Jef. 49, 15. 16. dach: „Móže tež žona šwojeho džěščža šabyčž, šo by šo nješmiliła na šynny šwojeho žiwota? A hačž by teho šameho šabyła, dha ja tebe wšchaf nochžu šabyčž. Šlaj, do rukow šym ja tebe šapíšal.“ Ale bohuzel, pišches wopacžnu wědomnoščž a potom hiščeje bóle pišches šwětnje a njepóžčiwje žiwjenje bēšche wot pučža Božeho wotwjedženy. Wón bu šamo hanjer. A někto ležesche w žaložnym čžerpjenju. Někto wolašche po šwětle a trošchče. Ša pomału a šwjatocznyje jeho šonfirmazišči šchpruch špěwach. Duž šo jeho šluke wóčžko šwěčesche a wón šwoju ruku wupšchestrč a šawola: „D ja prošchu, praječe mi to hiščeje junťročž!“ A jako bēch jeho wolu dopjelnil, šawola wón: „To drje bēšche mój šonfirmazišči šchpruch. Tež na mnje Wóh šabył njeje.“ Wón plakasche kať džěčžo. Ša šo bojach, šo móže šo šaduščyčž. Wón pať praji: „To je najšbožownišcha hodžina mojeho žiwjenja.“

A runjež hiščeje čžeke wihorny pišchidžechy, — šhorny šmērom wóšta a šmērom wumrje. A wot teje hodžiny, šo bēšchtej Bože słowo a šlubjenje w nim móž doštaloj, bu wón tež pišchewo

tym šwojim čžisčeje drugi čłowjek. Šnujaza luboščž a džakownoščž teho nješčerpliweho a nješpokojneho napjelnišchtej.

Ša pať šebi myšlach: šchto je to jene šłowo wšfukowalo wo šnutškownym a šwonkownym žiwjenju tych čłowjekow. Šelko mrčjaznych, šadwēlowanych w hētach a hrodach, w jaštwach a na bitwišchczach je trošchtovalo a pošbēhnyło. D, hdy by někto wjedženje a móž měł to wšchitko wopišacz, šchtož je to jene šłowo wšfukowalo, tón by bjes dwēla wulke kniži napíšacz mohł. A to bychy niž jenož šajimawe, ale tež huujaze kniži byle.

(Škōncženje.)

Mēr na šemi!

(Škōncženje.)

„Derje, šo někto wšchitko wēm“, wotmolwi šarať. „Tola, čžeho dla pišchidžech, to hiščeje čžu wam prajicž. Wonsch šteji mój wós; jene tolo je šo mi šlamalo. Ša šym na pučžu k mrčjazemu, šo bych jemu Bože wotšafanje dal. Duž pišchidžech waš wo drugi wós prošyčž; w druhim domje šnawo tola pomoz namatam. Wóh jenož dai, šo njebych pošdže pišchischol. Na dališche budžče Bohu poručeni!“ — Tuto prajiwšchi šliczi blēdemu Šankej, kotremuž, kať tež Šercže žyly w woczach štejachy, ruku a wotešdže.

Wonsch bēšche rjenje. Štwórba krašnjeshche šo w najrješšchej pušche a šemja blyšchczeshche šo pišches škōncžne pruhi w štohm blyšchczju. Našdala jenož hrožeshche čžmowa mrčžel je štrašchym njewjedrom. Wo jštwje našcheho bura nawopaf knješeshche něktole tyšchnoščž a šrudoba a ša dališchi pišchichod jenož nadžachy šo štyššne wutrobny lēpšcheho čžafa. Šhwiłka šandže, a Šank šhwatašche š mladymaj brunaczkomaj na polo. Šorže a palaze bēchly škōncžne pruhi; tužnota štajnje pišchibērašche a čžorne mrčžele walachy šo pišchewo bliže. Na wšchēch polach džělachy pilni žnjēžny. Škōždy šhwatašche, njedžiwajo horžoty a potu. Š dobom bē móžny šrimot šlyšchecž. Wihor šo šbēha a palazy blyšł hižo lēta š wulkim praštotom. Še žylynym deščchžom šmēšchane krupy pišchepaduja. Šda šo, jako dyrbjala štwórba šama rošpadnyčž. Blēdy kať šmjercž šteji bur w dworje a hlada a čžata štyššnje, hačž luby Šank hiščeje nješčdže. Hižo šo dwaj wosaj wokolo brōžnje šawinjetaj, džělaczeryo šhwataju pod tšechy, šo bychy tola někaf hišchče štrašchnemu njewjedru čžekli. Š bojoščžu bur widži, šo tu brunaczłaj hišchčeje nješštaj. Pišchewo hōršchi je štrach, pišchewo móžnišche šrimanje, pišchewo wjetšche padaju krupy. Duž pišchihna plakajo šlyžobna džowka š pola a šchřčžeshche: „Šankej štaj šo šonjej šplōšchiloj!“ — Burej šo šeznje; šoleni jemu šhablatej a tšchepotatej, lēdma móže do tšchže doščž. Šertu wuhładowšchi, še žylyšami w woczomaj wurasly w šmjertnym štyšku: „Šerta, prošč ša mnje a ja naju šyna!“

Duž š dobom wješkožy, hdyž tež žyle pišchemošnjeny, šastupi Šank. Škoho pať džerži tať twjerdže ša ruku, šoho čžehnje tať radošny ja šobu do jštwy? Šnjesa šararja, kiž bēšche tu rano hižo pobyl. Šerta njewidži š wješkelošču nišoho, dnyšli šwojeho Šanka, kotrehož wutrobnyje kōšchi polna maczerneje lubošče. Šur pať hišchče štejo njewē, hačž šmē tajšemu džiwěj wopravdže wēricž. Šak mohł jemu tón muž hdy wodacz, kotrehož je tať šluboko šranil?! Šak mohł runje wón lubowaneho Šanka je šmjertneho štracha wumóž?! Hišchče njewidži a nješaczuje wón lubošče, kotraž šo jemu š woczow šararja tať pišcheczelnje napšcheczivo šwēčži. Wón šebi džiw njewē wulkaščž, kiž je šo tu štal, doniž jemu šarať jón njewulkažče. „Wš widžicže“, tať wón počža, „šo dyrbjy ja džēnša tola škōncžnje wašch hōščž byčž. Wēšche drje mi rano hižo tať. Runje domoj jēdžech, jako njewjedro wudry. Šsam mój šary šbnil počža, jako krupy žylnje padachy, šlakacz a čžēčacz, tola pať jeho bōrny šmērowach. Wēdma bēšche šo mi to radžilo, jako wašchej brunaczkej džiwěj a šplōšchenaj pišchihnašchtaj. Wóžach šo ruče hišchče do pučža štyšicž a na štroženaj šonjej šdžerčecž. Ššym wšchaf šam burški šyn, duž derje wēm š šonjem wobłhadžowacz!“

„Šerta, šy šlyšchala, je šam burški šyn, dha drje tež mi štaremū burej čžim předy woda“, šawola wješchly bur a šliczi š džěčžazej radoščžu šararěj ruku.

„Dawno šym wam wodał, luby pišchczelo, wšchitko je šapomnjene, šejnali pať šmy šo halke w tutej hodžiny.“ „Tať je prawje“, šawyšta bur, „pišchimajče moju ruku něktole tať twjerdže, kať předy šonjej. Myšly šebi, šo by nam tež šary knješ šarať

wodał, hdy by naś wjeſelnych hromadze widzał. Hertta, luba Hertta a Janke, luby hynko, ſradujtaj ɣo ſ nami. Hoſećinu chzemy hotowac̄, jako by žane njewjedro njepobyło; žaneho ɣuɣoda, žaneho bura je wſy njecham parowac̄. Wem ja tola, ſo je dženɣa najſbožowniſchi džen mojeho žiwjenja.“ —

Tawno je ɣo njebjo ſaɣo wujakniło. S nowa ɣwēcza ɣo wjećchi módrých horow w žehlwym purpurje. Róžde łopjeſchto ſybolu ɣo pſcheſ ɣłónczne pruhi w kraſnym blyſchczu. Džen ſaħadža a wjećzor ɣo pſchibližuje. Měſac̄k ɣwēczi ſ cziħa na meralac̄nu ſemju, pſchede wſchem paħ ſczele miłe ɣwěłko do jeneho doma, w kotrymž wyſtanje a wjekełoſc̄ łujezi, hđzež ſtarſchej ɣo ſradujetaj na lubym ɣymu, hđzež ɣo pſchi hoſećinje ſ nowa ɣwjedžen mēra ɣwječzi, ɣwjedžen mēra mjeſ ſararjom a woɣadu, ɣwjedžen mēra mjeſ pſchec̄zelemi a ɣuɣodami.

Niekomdzim ɣo! lubi Šerbja! hewał je poſdze ſa wſchón pſchichod!

Tak mjenowany „bürgerli ſakon“, kotryž wobħadne a towarſchne prawo ſa wſchón naſch wótzny kraj ſraduje, ɣo nětko na kħežorſtwowym ɣejnje w Berlinje w wuſwolenej komiſiji do-wuradzuje, ſo by potom pſchiwſaty po wſchem kraju placziwoſc̄ doſtał. W tym ſakonju ɣo teſ wo mandželſtwje jedna. Se ſrudnej wutrobu ɣmy w ɣwojim czaſu ſakonſte poſtajeje pſchijeć dyrbjełi, pſcheſ kotrež je ɣo zyrkwiniſtemu wērowanju druge měſtno pſchipoħaħało, ſo ma ſtawniſte ſwjaſanje mandželſtwa polnu placzi-woſc̄ a ſo kħeſećijanſte wērowanje bjeſ ſtawniſcheho hromadze ſpizanja pſched naſchim kħeſećijanſkim ſtatom ničzo njepłaczi. Tón nowy „bürgerli“ ſakon chze teſ na tym ɣamym ſtejniſchczu mandželſte prawo poſtajeć, ſo dyrbi ɣo kóžde mandželſtwo pſcheſ ſtawnika ſwjaſac̄, ſo by ſjawnje placzaze było. To je ſrudnje! A my to czim lēpje wēmy, hdyž ɣmy nětko ſ na-ſhonjenja dopóħali, kał je to něhduſche poſtajeje brón ſa njewērijaznych pſchec̄ziwo kħeſećijanſkej zyrkwi a to dobre ſtare Bože prawo po něc̄im podrywa, ſo zyrkej mandželſteju ſwēruje a pſched ɣwētom jako mandželſteju wobkrućzi. Czi njewērijazy naſcheho czaħa njech ſmērom ł ſtawnikej du a ɣo w ɣwojim hromadze ſpizanim mandželſtwje iſbožowni cziħa — ale czeħo dla dyrbja to kħeſećijenjo, kotriž pſched Boži wołtar ſtupja, ɣebi rufu ſawdac̄ ſa žiwjenje! To je tola zyle njetreħawſchi — a ł temu ponižo-wanje ſa naſchu droħu kħeſećijanſku zyrkej. Sdyž kħeſećijanſkaj ɣlubjenaj ɣo pſcheſ duchowneho w Božim domje ſwērujetaj, dyrbi to teſ ſa ſjawnoc̄e placzic̄ a ſ tym doſeć byc̄, ſo wērowazy duchowny ɣwoje doħonjane wērowanje poſtajejenemu ſtawnikej ſjewi, ſo by tón wobſamknenje mandželſtwa do ɣwojich aktow ſapizħał. Bjeſ naſchim lubym ɣerbſkim ludom je wiħał Bohu budž dzał drje bjeſ wuwſac̄za, tak woſtało, ſo mandželſkaj bjeſ wērowanja ɣwój žiwjenſki ſwjaſt wobſamknoj njeiſtaj; ale to je teſ wēſta wēz, ſo pſcheſ pſchitaħane ſtawniſte hromadze piħanje kħeſećijanſke cziħe a nahladnoſc̄ kħeſećijanſteje zyrkwje a dobreho ſtareho pobožneho waſchnja ɣo poħylnile njeſju. Duž hibajmy ɣo nětko, hđzež je nadžiħa ſaħo doſtać naſche dobre ſtare kħeſećijanſke prawo. A tajtemu hibanju napominaja teſ dobre kħeſećijanſke rowiny w prawym czaħu.

Tam ɣo něhđze tak piħe:

Lubi kħeſećijenjo!

Róždy, k̄ž ɣebi ɣwoje kħeſećijanſtwo hiſcheje waži a je pod žiwilmym ſakonjom mandželſtwo wobſamknył, je podec̄iſchczowaze, ģaj njeroſomne dwojakeho ſwjaſanja mandželſtwa jaćul: najprjedy pſched ſtawnikom, potom w zyrkwi. Derje, nětko abo ženje je tón woħomił pſchichol pſchemēnjenje do ſkutka ſtajeć. W kħežor-ſtwowym ɣejnje ɣo nowy „bürgerli ſakon“ wuradzuje a w nim je wuprajene, ſo jenož mandželſtwo pſcheſ ſtawnika ſwja-ħane placzi. To je pſchec̄ziwo naſchemu kħeſećijanſtemu ſmyħlenju. To dyrbi ɣo tola žadac̄, ſo ſakon naſche kħeſećijanſke cziħe njepodkłóczuje a njesaħwiwa. To dyrbi ɣo dozpic̄, ſo teſ naſche zyrkwiniſte wērowanje ſaħo ſjawnu placziwoſc̄ doſtanje, ſo je kóždemu pſchewoſtajeje, ģač chze pſched ſtawnikom abo pſched Božim wołtarjom ɣwoje mandželſtwo ſwjaſac̄ a jadyñ ł wobjemu nuc̄em byc̄ njepmje. Lētajtotki je ģame zyrkwiniſte wērowanje ģate było a mējeſche ģame ſjawnu placziwoſc̄. Czeħo dla dyrbi

to na doħo njemožne byc̄ jemu ſ najmjeiſcha tu waźnoc̄ wo-ſtajeć, kał ſkutkej ſtawnika? W Šendželſkej je tak. Czeħo dla to-pola naſ možno njebyło? Šjenoc̄my ɣo njedziħajo na wſchelate ſtronike myħle jenic̄zy džiħajo na naſche kħeſećijanſke cziħe w tym, ſo ɣo ſ próſtwu, kotruž wſchitzy podpiħamy, na kħežor-ſtwowu ɣejm wobroc̄imy. Jednota naſ ɣylu. To je wēz ſa kóždeho, ſa bohateho tak derje kał ſa dželac̄zerja. Teħo dla pod-piħajeće wſchitzy! A wy žony wabc̄e ɣwojich mužow, ſo byħu podpiħali. Hromadzeje mjena tych, kotriž chzedža radſcho w zyrkwi ſwērowani byc̄, ģač pſched ſtawnikom ɣwoje mandželſtwo wob-ſamknyc̄.“

Naſcha próſtwa dyrbi byc̄:

Wſħoħemu ɣejmej pſchepodamy ſc̄eħowazu próſtwu, ł kotrež, naſ naſche ɣwēdomnje pſchinuc̄zi: ſo by § 1245 noweho „bürger-ſkeho ſakonja“ jećeħowaze wopſchijeće doſtał:

„Šwjaſanje mandželſtwa mōže ɣo paħ pſcheſ ſtawnika paħ pſcheſ duchowneho ſtać. W poħlednim padze ma ſtawnik po doħonjanym pſchjpowjedanju wobħwēdc̄ic̄, ſo wobſamknenju mandželſtwa ničzo napschec̄ziwo njeje a duchowny ma temu ſtawnikej, kotryž ma w tym padze jednac̄, wo doħonjanym ſwēro-wanju ſa 48 hođzinow powjeſeć dac̄.“

Lubi Šerbja! to-njeje wjele žadane! Duž njekomdzim ɣo, ſo poſdze njebyło ſa wſchón pſchichod. Redaktor naſcheho łopjenka ɣo nadžiħa, ſo myħle lubych cziħarjom bórny w tutej waźnej nale-ħećzi ſaħlyſchi. Šow reħa:

Nētko abo nihdy!

Wopruj Bohu dzał a ſaplac̄ temu najwyſchſchemu ɣwój ɣlub!

Bitwa pola Gravelotte bēſche nimo. Wjele ſranjenych bē ɣo do lazareħow donjeħło, jako wopor horzeje bitwy. Ģladarjo kħornych a duchowni mējachu wjele dželac̄. Sich dželó kóžiche njebēſche ģač dželó woħakow na bitwiſchczu. Sdyħowanja a ſtonanja ſrudnje klinezachu.

Duž pſchidžde duchowny ł ložu woħaka ſ naraiſcheje Pruſkeje, kotryž mējeſche jemu noħu roſtiħlemu. Bóħ tón ſnjeſ bēſche jeħo do czeħkeje ſchule czerpijenja wſał, kotraž bu teħdom temu woħakej ſ czaħnym a wēc̄nym žohnowanjom. Ģola wutroby bēſche ɣo ſnjeħezila a ɣymjo Božeħo ɣłowa bēſche dobre měſto namaħało. Tón woħał ɣwojemu duchownemu wuſna.

„Tſec̄zi krc̄ež naſhonju ſtrózele wójny. Ģola Düppela ɣym Bohu ɣlubil, jemu moje žiwjenje poħwječic̄. Ša buħ wuħowany, na ɣwoje ɣlubjenje ɣym ſabył. Ģola Kraloweħo Ģradza ɣym ɣym ɣwoje ɣlubjenje ſ kħutnoſczu wobnowil, ale potom ſaħo na nje ſabył. Nētko je mje Bóħ tu položil, moja noħa je roſbita, domach mam žonu a dželci, wo kotrež mam ſtaroc̄e; ale ja wēm, ſo je to ruka mojeħo Boha, kotraž mje tak poniħuje. Šeli ſo živy woſtanu, mje moja ģubjena noħa czaħ mojeħo žiwjenja na to dopomni.“

Wón živy woſta a na ɣwoje ɣlubjenje ſabył njeje. Wón bēſche ɣebi wot duchowneho tón ſchpruch do ɣwojeħo noweħo teſtamenta napiħac̄ dal: „Wopruj Bohu dzał a ſaplac̄ temu naj-wyſchſchemu ɣwój ɣlub!“ Tón ſchpruch bu ģeħło jeħo žiwjenja a jeħo noħa jeħo wſchēduje dopomni, ſo njeſapomni, ſchtož bēſche ɣlubil.

Šy ty, luby cziħarjo, Bohu ɣwój ɣlub ſaplac̄ił?

„Boħaj Bóħ“ je wot nětko niž jenož pola kñjeſow duchownych, ale teſ we wſchēch pſche-dawařnjach „Šerb. Nowin“ na wřach a w Budyſchinje doſtać. Na ſchtwórc̄ lēta placzi wón 40 np., jenotliwe cziħła ɣo po 4 np. pſchedawaju.